

TILSKIPUN EVRÓPUÞINGSINS OG RÁÐSINS 2009/24/EB

2011/EES/55/06

frá 23. apríl 2009

um lögvernd fyrir tölvuforrit (*)

(Kerfisbundin útgáfa)

EVROPUÞINGIÐ OG RÁÐ EVRÓPUSAMBANDSINS
HAFA,

tölvuforritunartækni grundvallarforsendu fyrir þróun
iðnaðar innan Bandalagsins.

með hliðsjón af stofnsáttmála Evrópubandalagsins, einkum 95.
gr.,

- 4) Ýmiss konar ósamræmi í lögvernd tölvuforríta milli
aðildarríkja hefur bein og neikvæð áhrif á starfsemi innri
markaðarins að því er varðar tölvuforrit.

með hliðsjón af tillögu framkvæmdastjórnarinnar,

með hliðsjón af álitum efnahags- og félagsmálanefndar
Evrópubandalaganna ⁽¹⁾,

- 5) Leiðréttur þarf ósamræmi sem nú ríkir og koma í veg fyrir
frekara ósamræmi sem hefði neikvæð áhrif en óþarft er að
leiðréttu eða koma í veg fyrir ósamræmi sem hefur ekki
umtalsverð neikvæð áhrif á starfsemi hins innri markaðar.

í samræmi við málsmeðferðina sem mælt er fyrir um í 251. gr.
sáttmálans ⁽²⁾,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

- 1) Tilskipun ráðsins 91/250/EBE frá 14. maí 1991 um
lögvernd fyrir tölvuforrit ⁽³⁾ hefur verið breytt ⁽⁴⁾. Fyrir
skýrleika sakir og til hagræðingar ber því að kerfisbinda
tilskipunina.
- 2) Þróun tölvuforríta krefst mikillar fjárfestingar í þekkingu,
tækni og búnaði en unnt er að afrita forrit fyrir brot af
þeim kostnaði sem fer í að þróa þau á sjálfstæðan hátt.
- 3) Tölvuforrit gegna stöðugt mikilvægara hlutverki
í margvíslegri iðnaðarframleiðslu og því má telja

- 6) Því telst það fullnægjandi fyrst um sinn að lög
Bandalagsins takmarkist við að kveða á um að aðildarríkin
veiti tölvuforritum lögvernd á grundvelli höfundarréttar
eins og um bókmenntaverk væri að ræða og kveða þar
að auki á um hverjir og hvað skuli njóta verndar, hvaða
einkaréttindi til að leyfa eða banna tilteknar aðgerðir sú
vernd eigi að fela í sér og hve lengi hún eigi að gilda.

- 7) Í þessari tilskipun nær hugtakið „tölvuforrit“ til allra gerða
forrita, þ.m.t. þeirra sem hafa verið sameinuð vélbúnaði.
Hugtakið tekur líka til undirbúnings- og hönnunarvinnu
sem leiðir til þróunar tölvuforríts, að því tilskildu að
vinnan geti leitt til tölvuforríts síðar.

- 8) Þær viðmiðanir sem liggja til grundvallar því hvort
tölvuforrit er frumverk eða ekki mega ekki byggjast á
mati á gæðum þess eða listrænu gildi.

(*) Þessi EB-gerð birtist í Stjtið. ESB L 111, 5.5.2009, bls. 16. Hinnar var getið
í ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 39/2011 frá 1. apríl 2011 um
breytingu á XVII viðauka (Hugverkaréttindi) við EES-samninginn, sjá EES-
viðbæti við Stjórnartíðindi Evrópusambandsins nr. 37, 30.6.2011, bls. 47.

(1) Stjtið. ESB C 204, 9.8.2008, bls. 24.

(2) Álit Evrópuþingsins frá 17. júní 2008 (hefur enn ekki verið birt í
Stjórnartíðindum ESB) og ákvörðun ráðsins frá 23. mars 2009.

(3) Stjtið. EB L 122, 17.5.1991, bls. 42.

(4) Sjá A-hluta I. viðauka.

- 9) Bandalagið vill eindregið stuðla að framgangi alþjóðlegra staðla.
- 10) Tölvuforrit eru notuð ásamt öðrum íhlutum í tölvukerfi og í samstarfi við notendur; til að slík starfsemi sé möguleg er nauðsynlegt að hanna og tengja hug- og vélbúnað þannig að hann hæfi þessum rekstri og samstarfi eins og til er ætlast. Þeir þættir í tölvuforriti sem veita slíka samtengingu og samverkun milli hug- og vélbúnaðar ganga yfirleitt undir nafninu „skilflötur“. Með hugtakinu „rekstrarsamhæfi“ er átt við raunverulega samtengingu og samverkun kerfa. Skilgreina má rekstrarsamhæfi sem getu kerfanna til að skiptast á upplýsingum og vinna sameiginlega úr þeim.
- 11) Til að taka af allan vafa skal það koma skýrt fram að einungis framsetning tölvuforríts er vernduð en hugmyndir eða grundvallarforsendur sem liggja þar að baki, þar með talið þær sem skilfletir þess byggjast á, njóta ekki höfundarréttar samkvæmt tilskipun þessari. Í samræmi við þessa meginreglu höfundarréttar njóta rökrænar aðferðir, reiknireglur og forritunarmál, að svo miklu leyti sem þau flokkast undir hugmyndir og grundvallarforsendur, ekki verndar samkvæmt tilskipun þessari. Samkvæmt lögum og dómaframkvæmd aðildarríkjanna og alþjóðlegum höfundarréttarsamningum er það framsetning hugmyndanna og grundvallarforsendanna sem ber að vernda með höfundarrétti.
- 12) Hugtakið „leiga“ í þessari tilskipun merkir veitingu afnotaréttar af forriti eða afriti af því í hagnaðarskygni til tiltekins tíma. Þetta hugtak tekur ekki til útleigu til almennings og verður hún þannig áfram utan gildissviðs tilskipunar þessarar.
- 13) Þörf er á því að réttur höfunda tölvuforríta til að koma í veg fyrir afritun verka sinna sé takmarkaður að því leyti að unnt sé að heimila þeim sem aflar sér forrís með löglegum hætti afritun sem af tæknilegum ástæðum er nauðsynleg svo að nota megi forritið. Af þessu leiðir að óheimilt er að banna samkvæmt samningi afritun og keyrslu forrís, sem aflað hefur verið með löglegum hætti eins og nauðsynlegt er til að nota forritið, svo og leiðréttingar á því. Sé ekki kveðið á um annað í samningi, þar með talið þegar afrit af forritinu er selt, er þeim sem aflar sér forrísins með löglegum hætti heimilt í þessum tilgangi að framkvæma allar aðgerðir sem nauðsynlegar teljast svo að nota megi forritið.
- 14) Ekki er rétt að banna þeim sem hefur rétt til að nota tölvuforrit þær aðgerðir sem nauðsynlegar teljast til að skoða, kynna sér eða kanna hvernig forritið virkar, að því tilskildu að þessar aðgerðir brjóti ekki í bága við höfundarréttinn.
- 15) Óheimil afritun, þýðing, aðlögun eða breyting á framsetningu afrits af tölvuforriti í því formi sem aðrir hafa aðgang að telst brot á einkarétti höfundarins. Eigi að síður geta komið upp aðstæður sem krefjast þess að forrit verði afrituð og þýdd á annað form til að fá þær upplýsingar sem þörf er á fyrir rekstrarsamhæfi utanaðkomandi forrís með öðrum forritum. Af þessum sökum er nauðsynlegt, við þessar sérstöku aðstæður eingöngu, að álíta að þeim sem hefur rétt til að nota afrit af tölvuforriti sé heimilt samkvæmt lögum og góðum viðskiptavenjum að afrita eða þýða forrit án þess að fá samþykki rétthafa. Tilgangur þessarar undanþágu er að gera mönnum kleift að tengja alla íhluti tölvukerfis, þ.m.t. íhluti frá ólíkum framleiðendum, svo unnt verði að nota þá saman. Óheimilt er að beita þessari undanþágu þannig að hún skaði löglega hagsmuni rétthafans eða stríði gegn eðlilegri hagnýtingu forrísins.
- 16) Vernd tölvuforríta samkvæmt höfundarétti skal ekki koma í veg fyrir annars konar vernd, þegar við á. Samningsákvæði sem stríða gegn ákvæðum þessarar tilskipunar um sundrun eða gegn undanþágum, sem þessi tilskipun kveður á um að því er varðar gerð öryggisafrita eða athuganir, rannsóknir og prófanir á virkni forrís, hafa þó ekkert gildi.
- 17) Ákvæði þessarar tilskipunar eru með fyrirvara um beitingu samkeppnisreglna skv. 81. og 82. gr. sáttmálans ef birgir með yfirburðastöðu á markaðnum neitar að láta af hendi upplýsingar sem nauðsynlegar eru vegna rekstrarsamhæfis eins og það er skilgreint í þessari tilskipun.
- 18) Ákvæði tilskipunar þessarar gilda með fyrirvara um sérstök skilyrði í áður samþykktum lögum Bandalagsins varðandi birtingu upplýsinga um skilfleti á fjarskiptasviði eða ákvarðanir ráðsins um stöðlun á sviði upplýsingatækni og fjarskipta.

- 19) Þessi tilskipun hefur ekki áhrif á undanþágur sem kveðið er á um í landslögum í samræmi við Bernarsáttmálann og snerta atriði sem ekki er fjallað um í þessari tilskipun.
- 20) Þessi tilskipun hefur ekki áhrif á skuldbindingar aðildarríkjanna varðandi fresti þeirra til að lögleiða tilskipanirnar, sem eru tilgreindar í B-hluta I. viðauka.

SAMÞYKKT TILSKIPUN ÞESSA:

1. gr.

Verk sem njóta verndar

- Aðildarríkjum ber að veita tölvuforritum vernd í samræmi við ákvæði tilskipunar þessarar eins og um bókmenntaverk í skilningi Bernarsáttmálans til verndar bókmenntum og listaverkum væri að ræða. Í þessari tilskipun tekur heitið „tölvuforrit“ líka til undirbúnings- og hönnunarvinnu við gerð tölvuforríta.
- Vernd sem veitt er samkvæmt þessari tilskipun tekur til tölvuforríts í hvers kyns framsetningu þess. Hugmyndir og grundvallarforsendur sem liggja að baki einstökum þáttum í forritinu, þar með talið þær sem skilfletir þess byggjast á, njóta ekki verndar sem hugverk samkvæmt þessari tilskipun.
- Tölvuforrit sem er frumhugverk höfundarins skal njóta verndar. Óheimilt er að setja önnur skilyrði fyrir vernd þess.
- Auk þess ná ákvæði tilskipunar þessarar til forríta sem hönnuð voru fyrir 1. janúar 1993, með fyrirvara um gerðir sem samþykktar voru réttindi sem tilkomin voru fyrir þann tíma.

2. gr.

Höfundarréttur yfir tölvuforritum

- Einstaklingur eða hópur einstaklinga, sem hefur hannað tölvuforrit eða, sé það heimilt samkvæmt lögum aðildarríkis, lögaðili, sem tilnefndur hefur verið réttihafi þess, telst höfundur tölvuforríts.

Viðurkenni lög aðildarríkis samstarfsverkefni af þessu tagi telst sá einstaklingur sem álitíð er að hafi hannað forritið samkvæmt lögum vera höfundur þess.

- Þegar um er að ræða tölvuforrit sem nokkrir einstaklingar hafa hannað í sameiningu skulu þeir eiga einkaréttinn sameiginlega.

- Þegar starfsmaður fyrirtækis hefur hannað tölvuforrit í starfi sínu eða samkvæmt fyrirmælum vinnuveitandans, hefur vinnuveitandinn einn og sér einkarétt til forrítsins sem hannað var með þessu móti, nema samningur kveði á um annað.

3. gr.

Réttihafar sem njóta verndar

Veita ber öllum einstaklingum eða lögaðilum, sem rétt eiga á, vernd samkvæmt landslögum um höfundarrétt fyrir bókmenntaverk.

4. gr.

Aðgerðir sem takmarkaðar eru

- Með fyrirvara um ákvæði 5. gr. og 6. gr. hefur einkaréttihafi í skilningi 2. gr. rétt til að annast eða heimila eftirfarandi:
 - afritun tölvuforríts, til bráðabirgða eða til frambúðar, með hvaða móti sem er og í hverju formi sem er, í heild eða að hluta. Ef afritun er þörf til að hlaða inn, kalla fram, keyra, flytja eða vista forritið er hún einungis heimil með leyfi réttihafa,
 - þýðingu, aðlögun, uppröðun eða aðra breytingu á tölvuforriti og afritun á afrakstri þessarar vinnu, án þess að það brjóti í bága við réttindi þess sem breytir forritinu,
 - alls konar dreifingu upprunalegs forríts eða afrita af því til almennings, þar með talin leiga.
- Þegar réttihafinn, eða einhver í hans nafni, setur fyrsta eintak af forritinu í sölu í Bandalaginu tæmist rétturinn til einkadreifingar innan Bandalagsins, að frátöldum rétti til að ráða frekari leigu á forritinu eða afritun af því.

5. gr.

Undanþágur frá takmörkun aðgerða

- Kveði samningur ekki sérstaklega á um annað er óþarft að sækja um leyfi réttihafans fyrir þeim aðgerðum sem um getur í a- og b-lið 1. mgr. 4. gr. séu þær nauðsynlegar þeim sem aflar sér forríts með löglegum hætti til notkunar tölvuforrítsins eins og til er ætlast, þar með talið til að gera leiðréttingar.

- Óheimilt er að banna með samningi öryggisafritun af forriti þeim sem hefur rétt til að nota það og að því marki sem það er nauðsynlegt fyrir notkun forrítsins.

3. Einstaklingur sem hefur rétt til að nota afrit af forriti hefur líka rétt, án heimildar rétthafa, til að skoða, kynna sér eða kanna hvernig forrit virkar til að komast að þeim hugmyndum og grundvallarforsendum sem liggja þar að baki ef það er gert á meðan hann er að hlaða inn, kalla fram, keyra, flytja eða vista forritið með löglegum hætti.

6. gr.

Aðlögun forrita

1. Óþarft er að fá leyfi rétthafans þegar afritun forrits og þýðing þess í skilningi a- og b-liðar 1. mgr. 4. gr. er óhjákvæmileg til að fá þær upplýsingar sem þörf er á fyrir rekstrarsamhæfi utanaðkomandi forrits með öðrum forritum, að eftirfarandi skilyrðum uppfylltum:

- a) að það sé gert af framsalshafa eða öðrum einstaklingi sem hefur rétt til að nota afrit af forriti eða fyrir þeirra hönd af einstaklingi í umboði þeirra;
- b) að þær upplýsingar sem nauðsynlegar eru fyrir rekstrarsamhæfi hafi ekki verið látnar þeim einstaklingum sem um getur í a-lið í té og
- c) að aðgerðirnar takmarkist við þá hluta upprunalega forritsins sem nauðsynlegir eru fyrir rekstrarsamhæfi.

2. Ákvæði 1. mgr. skulu ekki verða til þess að upplýsingar, sem þannig eru fengnar:

- a) verði notaðar í öðrum tilgangi en til að ná rekstrarsamhæfi hins utanaðkomandi forrits;
- b) verði látnar öðrum í té, nema þegar það er nauðsynlegt fyrir rekstrarsamhæfi utanaðkomandi forrits eða
- c) verði notaðar við þróun, framleiðslu eða markaðssetningu annars tölvuforritys sem er að verulegu leyti líkt í framsetningu og formi, eða á hvern þann hátt sem kann að brjóta í bága við höfundarrétt.

3. Í samræmi við ákvæði Bernarsáttmálans til verndar bókmenntum og listaverkum er óheimilt að túlka ákvæði þessarar greinar á þann hátt að beiting þeirra skaði réttmæta hagsmuni rétthafans eða stríði gegn eðlilegri hagnýtingu tölvuforritysins.

7. gr.

Sérstakar verndarráðstafanir

1. Með fyrirvara um ákvæði 4., 5. og 6. gr. ber aðildarríkjunum að kveða í landslögum sínum á um viðeigandi úrræði gagnvart þeim sem sekir eru um athæfi er um getur hér á eftir:

- a) setja í umferð afrit af tölvuforriti en vita, eða hafa ástæðu til að ætla, að afritið sé ólöglegt;
- b) hafa í fórum sínum og hyggjast nota í hagnaðarskyni afrit af tölvuforriti en vita, eða hafa ástæðu til að ætla, að afritið sé ólöglegt;
- c) setja í umferð eða hafa í fórum sínum og hyggjast nota í hagnaðarskyni hvaða búnað sem er, sem einungis miðar að því að auðvelt verði að sneiða hjá eða fjarlægja með ólöglegum hætti tæknibúnað sem notaður hefur verið til að vernda tölvuforrit.

2. Heimilt er að gera upptækt ólöglegt afrit af tölvuforriti í samræmi við lög í viðkomandi aðildarríki.

3. Aðildarríkjunum er heimilt að setja ákvæði sem heimila að búnaður, eins og um getur í c-lið 1. mgr., verði gerður upptækur.

8. gr.

Önnur ákvæði sem gilda áfram

Ákvæði tilskipunar þessarar eru með fyrirvara um önnur lagaákvæði t.d. um einkaleyfi, vörumerki, óréttmæta viðskiptahætti, viðskiptaleyndarmál, vernd hálfleiðaravara eða samningalaga.

Hvers kyns ákvæði í samningum sem brjóta í bága við 6. gr. eða þær undantekningar sem kveðið er á um í 2. og 3. mgr. 5. gr. eru ógild.

9. gr.

Miðlun upplýsinga

Aðildarríkin skulu senda framkvæmdastjórninni ákvæði úr landslögum sem þau samþykkja um málefni sem tilskipun þessi nær til.

10. gr.

Niðurfelling

Tilskipun 91/250/EBE, eins og henni var breytt með tilskipuninni sem er tilgreind í A-hluta I. viðauka, er felld úr gildi með fyrirvara um skuldbindingar aðildarríkjanna að því er varðar fresti til lögleiðingar tilskipananna, sem eru tilgreindar í B-hluta I. viðauka.

Líta ber á tilvísanir í niðurfelldu tilskipunina sem tilvísanir í þessa tilskipun og skulu þær lesnar með hliðsjón af samsvörunartöflunni í II. viðauka.

11. gr.

Gildistaka

Tilskipun þessi öðlast gildi á tuttugasta degi eftir að hún birtist í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins*.

12. gr.

Viðtakendur

Tilskipun þessari er beint til aðildarríkjanna.

Gjört í Strassborg 23. apríl 2009.

Fyrir hönd Evrópuþingsins

forseti

H.-G. PÖTTERING

Fyrir hönd ráðsins,

forseti

P. NEČAS

I. VIÐAUKI**A-HLUTI****Niðurfelld tilskipun með breytingum****(sem um getur í 10. gr.)**

Tilskipun ráðsins 91/250/EBE
(Stjtið. EB L 122, 17.5.1991, bls. 42)

Tilskipun ráðsins 93/98/EBE
(Stjtið. EB L 290, 24.11.1993, bls. 9)

Eingöngu 1. mgr. 11. gr.

B-HLUTI**Skrá yfir fresti til lögleiðingar í aðildarríkjunum****(sem um getur í 10. gr.)**

Tilskipun	Frestur til lögleiðingar
91/250/EBE	31. desember 1992
93/98/EBE	30. júní 1995

II. VIÐAUKI**Samsvörunartafla**

Tilskipun 91/250/EBE	Þessi tilskipun
1., 2. og 3. mgr. 1. gr.	1., 2. og 3. mgr. 1. gr.
Fyrsti málslíður 1. mgr. 2. gr.	Fyrsta undirgrein 1. mgr. 2. gr.
Annar málslíður 1. mgr. 2. gr.	Önnur undirgrein 1. mgr. 2. gr.
2. og 3. mgr. 2. gr.	2. og 3. mgr. 2. gr.
3. gr.	3. gr.
Inngangsorð 4. gr.	Inngangsorð 1. mgr. 4. gr.
a-liður 4. gr.	a-liður 1. mgr. 4. gr.
b-liður 4. gr.	b-liður 1. mgr. 4. gr.
Fyrsti málslíður c-liðar 4. gr.	c-liður 1. mgr. 4. gr.
Annar málslíður c-liðar 4. gr.	2. mgr. 4. gr.
5., 6. og 7. gr.	5., 6. og 7. gr.
Fyrsti málslíður 1. mgr. 9. gr.	1. mgr. 8. gr.
Annar málslíður 1. mgr. 9. gr.	2. mgr. 8. gr.
2. mgr. 9. gr.	4. mgr. 1. gr.
1. mgr. 10. gr.	—
2. mgr. 10. gr.	9. gr.
—	10. gr.
—	11. gr.
11. gr.	12. gr.
—	I. viðauki
—	II. viðauki